

KÖZÖS ÜGYÜNK AZ ÁLLATVÉDELEM ALAPÍTVÁNY

DR. DARÓCZI ISTVÁN TAMÁS LL.M.

Mikor kell állatvédelmi ügyben a rendőrséghez fordulni?

LEKTOR:
Dr. Frigyer László

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya

DR. DARÓCZI ISTVÁN TAMÁS LL.M.

Mikor kell állatvédelmi ügyben a rendőrséghez fordulni?

Dr. Daróczy István Tamás LL.M.
Mikor kell állatvédelmi ügyben a rendőrséghez fordulni?

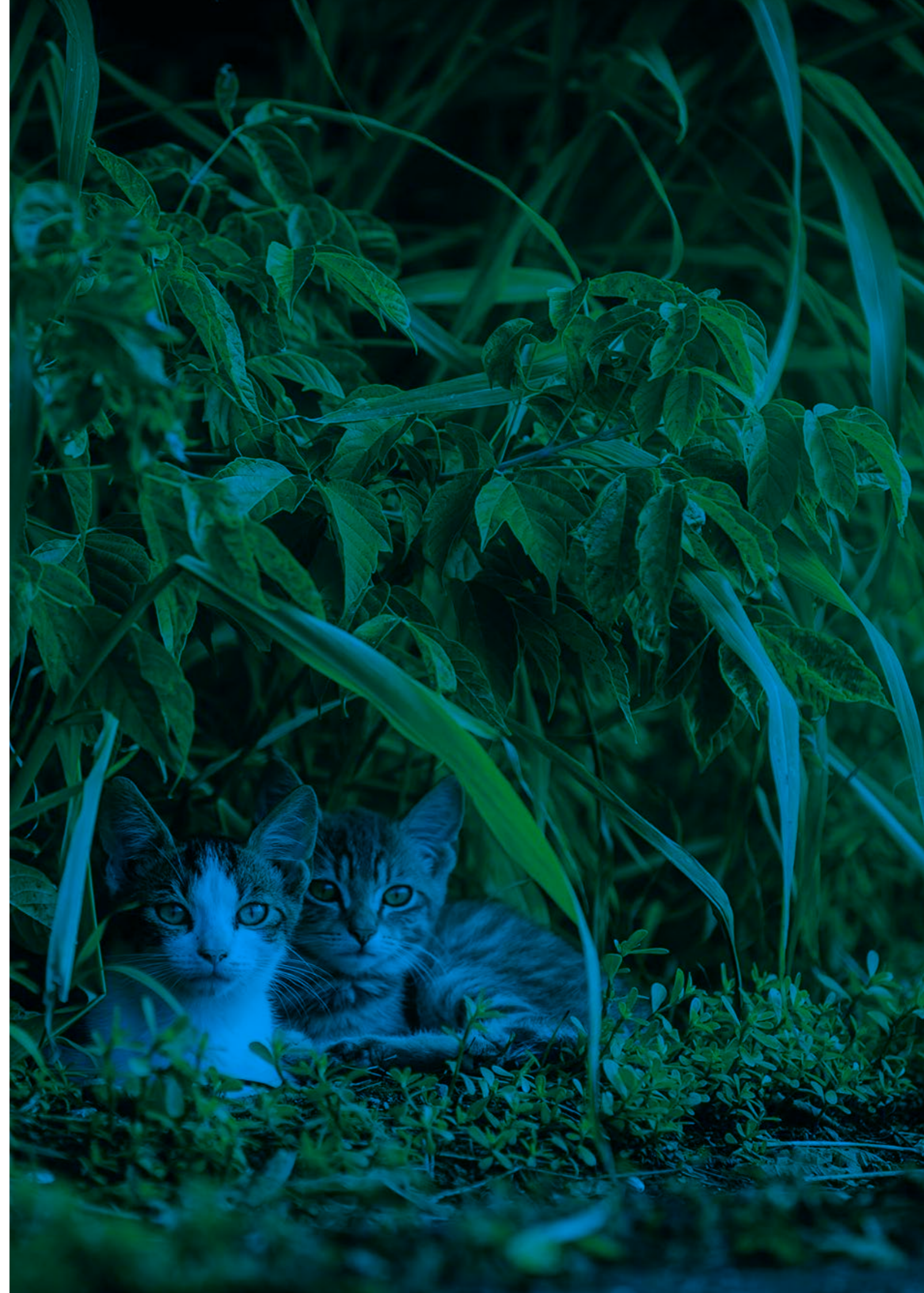
ISBN 978-615-6813-32-9

Lektorálta: Dr. Frigyer László
Olvasószerkesztő: Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya Katalin
Kiadja: Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány
Fotó: freepik.com

A kézirat zárásának időpontja: 2024.

TARTALOM

BEVEZETÉS	6
1. A POLGÁRŐR TEVÉKENYSÉG ÁLLATVÉDELMI VONATKOZÁSAI	7
2. MÉREGGEL VISSZAÉLÉS	10
3. VESZÉLYES ÁLLAT, ILLETVE VESZÉLYES EB TARTÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÖTELEZETTSÉG MEGSZEGÉSE	14
4. TERMÉSZETKÁROSÍTÁS	18
5. ÁLLATKÍNZÁS	21
6. ORVVADÁSZAT	25
7. ORVHALÁSZAT	26
8. TILTOTT ÁLLATVIADAL SZERVEZÉSE	27
ÖSSZEGZÉS	29

BEVEZETÉS

Az állatvédelem és a felelős állattartás fejlesztését, illetve a már megindult állatvédelmi ügyekben eljáró hatóságok eredményes feladatellátását, ezzel az újabb bűncselekmények, jogsértések elkövetését nagymértékben tudja segíteni az Országos Polgárőr Szövetség, hiszen hazánk szinte valamennyi településén működik polgárőr egyesület. A polgárőrök ez elmúlt több mint egy évtized alatt az önzetlen, a bűnmegelőzés és a helyi lakosság személy és vagyónvédelme érdekében kifejtett áldozatos munkájukkal kivívták a helyi lakosság megbecsülését, bizalmát. Azáltal, hogy a helyi lakosok a polgárőrökre úgy tekintenek, mint aki „egy közülünk”, illetve „ő is közülünk való, velünk egy közösségben élő személy”, ezáltal sokkal jobban bíznak bennünk.

Ez az a bizalom, amellyel hazánk 65 ezer polgárőre az állatvédelem és a felelős állattartás fejlesztését, népszerűsítését, az állatvédelmi ismeretterjesztés hatékonyságának a javítását, ezáltal a lakosság állatvédelmi tudásszintjének emelését, illetve az állatvédelmi ügyekkel kapcsolatos bűnmegelőzési, felderítési tevékenység eredményes folytatását sikeresen támogatni tudja.

A polgárőrök állatvédelmi tevékenységével kapcsolatosan az Országos Polgárőr Szövetség által a Közös Ügyünk az Állatvédelem Alapítvány részére nyújtott rendszeres tájékoztatás az Alapítvány tudományos, rendszerező, értékelő munkáját, és a további oktatási, ismeretterjesztő anyagok fejlesztését segíti.

1. A POLGÁRŐR TEVÉKENYSÉG ÁLLATVÉDELMI VONATKOZÁSAI

A Polgárőrségről és a polgárőri tevékenység végzéséről szóló 2011. évi CLXV. törvény¹ preambuluma szerint a polgárőrök „a közbiztonság és a közrend fenntartásában részt venni kívánó, a környezetük biztonságáért felelősséget érző állampolgárok, akik számára ezen önkéntes tevékenység végzésére a polgárőrség nyújt cselekvési lehetőséget.”²

A helyi és területi polgárőr egyesületek alapfeladatként „a helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálatot, figyelőszolgálatot látnak el³, illetve az alapvető polgárőri tevékenységet kiegészítő feladatként egyebek mellett a környezet veszélyeztetésének, károsodásának a megelőzésében is eljárhatnak.”⁴

Ezen törvény polgárőri szolgálatellátás szabályairól szóló 19. §-a rendelkezik a közterületi járőrszolgálatról és a figyelőszolgálatról.

„(1) A közterületi járőrszolgálat során a közterületen és nyilvános helyen a bűncselekmények, a szabálysértések, valamint a közrendet és a közbiztonságot sértő cselekmények észlelése és megakadályozása céljából a polgárőr meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon bűnmegelőzési tevékenységet folytat, megelőzi az egyéb jogellenes cselekményeket, valamint végzi a jogsértések 18. § szerinti megszakítását és a tetten ért személyek visszatartását.

(2) A figyelőszolgálatra beosztottak feladata, hogy a megfigyeléssel érintett területen a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekményeket megelőzzék és megszakítsák, továbbá a rend fenntartása érdekében segítséget nyújtsanak a közösségi rendezvények rendezőinek.”⁵

Ezen szolgálatokat ellátásának részletes szabályait az Országos Polgárőr Szövetség Szolgálati Szabályzata tartalmazza.

Szolgálati szabályzat 10. pontja szerint „a polgárőr a polgárőri tevékenység ellátása során jogosult a bűncselekmény, illetve a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, és a bűncselekmény, valamint a tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt visszatartani. A polgárőr köteles az eljárása által érintett személyek emberi méltóságát és alapvető jogait tiszteletben tartani.”⁶

1 Pötv Preambulum
2 Pötv. 3.§. (1.) bek.
3 Pötv. 3.§. (2.) bek.
4 Pötv. 19.§.
5 Országos Polgárőr Szövetség Szolgálat Szabályzata 10. pont

A szolgálati szabályzat II. fejezete polgárőri szolgálat alap tevékenységei ellátásának szabályairól rendelkezik ezek között - mint az egyik legfontosabb szolgálat- a közterületi járőrszolgálat ellátásának részletes szabályai szerepelnek.

„A polgárőr közterületi szolgálatának alapvető rendeltetése, hogy jelenlétével megvédje az adott területet, létesítményt a jogsértést elkövetni szándékozó személyektől, megelőzze a bűnelkövetési alkalmak kialakulását, megakadályozza elsősorban a vagyon elleni bűncselekmények elkövetését, továbbá felfigyeljen azokra a rendellenességekre, veszélyhelyzetekre, melyek zavarják a köznyugalmat, kedvezőtlenül befolyásolják az állampolgárok biztonságérzetét.

A közterületi járőrszolgálat a polgárőrnek a közterületen és nyilvános helyen a bűncselekmények, szabálysértések, valamint a közrendet és közbiztonságot sértő cselekmények észlelése és megakadályozása céljából, meghatározott körzetben, területen, vagy útvonalon folytatott bűnmegelőzési tevékenysége, melynek keretében megelőzi a jogellenes cselekményeket, és megszakítja a jogsértéseket, visszatartja a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyeket”⁷

A polgárőrök által teljesített sokrétű szolgálat ellátása közül az állatvédelmi ügyek felderítése megelőzése érdekében a közterületi járőrszolgálat és a figyelő szolgálat bír különös jelentőséggel.

A polgárőrök e 2 szolgálat ellátása során napi rendszerességgel jelennek meg az ország különböző helyszínein, ezáltal lehetőségük nyílik arra, hogy észleljék, feltűnés nélkül megfigyeljék az adott területen zajló tevékenységeket. Amennyiben azt észlelik, hogy egyes állattartók az állataikat nem megfelelően tudják gondozni, vagy magányos állattartók betegsége, akadályoztatása miatt, az állataikról nincs, aki gondoskodik, még időben tudják értesíteni az állatvédelmi hatóságot. A járőrszolgálat során lehetőség nyílik továbbá arra is, hogy megfigyeljék azt, ha az adott területen valamely állattartó elkezd felhalmozni az állatait, őket milyen körülmények között tartja, az adott állattartóhoz milyen rendszerességgel érkeznek idegen járművek, személyek. Az állattartóval történő beszélgetés során megtudhatják, hogy milyen célból kezdett el több állatot tartani, mik a tervei az állatokkal.

Amennyiben bűncselekmény elkövetésére utaló körülményeket észlelnek az adott területet, tanyát, vagy helyszínt visszatérő jelenleggel, feltűnés nélkül tudják megfigyelni, ezzel nagymértékben segíteni a nyomozó hatóságok munkáját.

A fenti szolgálatellátások alkalmával azt is észlelhetik a polgárőreink, ha egy adott területen időszakos jelleggel jelennek meg idegen személyek, gépjárművek. Ez esetben akár vendéglátóhely üzemeltetése, családi-baráti programok megtartására is szóba jöhet, de ha a korábban beszerzett információk szerint az adott területen élő személy nagyszámú bull típusú kutyát tart, akár felmerülhet annak a gyanúja, hogy az adott terület esetleg tiltott állatviadal, vagy más jogszabályba ütköző esemény kerül megrendezésre.

7 Országos Polgárőr Szövetség Szolgálati Szabályzata 22-23. pont

A fenti kiragadott példák is jól mutatják, hogy a polgárőrök a napi szolgálatellátásuk alkalmával hihetetlenül sok, bűnügyileg releváns információ birtokába kerülhetnek, ezért a helyi rendőrség és a helyi polgárőrök közötti folyamatos kapcsolattartás elengedhetetlen. Ennek jó példája a polgárőrök és a rendőrök a közös szolgálat teljesítése, melynek során megoszthatják egymással azokat az információkat, amely akár a rendőrség akár a polgárőrség eredményesebb szolgálatellátását elősegíti.

A közös szolgálatellátás alkalmával a polgárőrök jelezhetik a rendőrkollégáknak azokat az általuk szokatlanul ítélt körülményeket, amelyeket korábban nem észleltek, ezt a rendőrkollégák a nyomozókkal, felderítőkkal megoszthatják. A közvetlen információáramlás elősegítése érdekében előnyös, ha az állatvédelmi ügyekkel kapcsolatba hozható bűncselekményre utaló gyanús körülményeket a kapitányságokon a környezeti bűncselekményekre szakosodott nyomozóval is megosztják a polgárőrök, ez esetben a szaknyomozó közvetlenül értesül az információkról, és ami fontosabb irányított kérdések feltevésével a további információgyűjtés irányát, az információkkal rendelkező személyi kört is sikerülhet pontosabban behatárolni.

A további fejezetekben az állatvédelmi tényállásokat és az elkövetésükre utaló azon jeleket szeretném ismertetni, amelyek észlelése esetén felmerülhet a bűncselekmény elkövetésének a gyanúja, és ezért indokolt lehet a nyomozó hatóságnál feljelentést tenni, vagy jelzéssel élni.

Az állatvédelmi tényállások alatt nem csak a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény⁸ XXIII. fejezetében szereplő természetkárosítást, az állatkínzást, és a belőle kifejlődött tényállásokat, mint orvvadászat, orvhalászat, tiltott állatviadal szervezése bűncselekményeket értem, hanem a Btk. XVII. fejezetében az egészséget veszélyeztető tényállások között ismertetett méreggel visszaélést, és a Btk. XXXIV. fejezetében, a közigazgatás rendje elleni bűncselekmények között szereplő veszélyes állat, illetve veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megsértése büntettét is.

8

továbbiakban Btk.

2. MÉREGGEL VISSZAÉLÉS

A Btk. 188. § (1) „Aki mérget jogosulatlanul készít, tart, felhasznál vagy forgalomba hoz, illetve aki a mérgek visszaélészerű felhasználásának megakadályozására vagy más személyek veszélyeztetésének kizárására előírt intézkedések megtételét elmulasztja, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt elzárással büntetendő.

(2) E § alkalmazásában mérgező olyan veszélyes anyagot vagy keveréket kell érteni, amely toxikológiai tulajdonságai alapján a belégzése, lenyelése vagy a bőrön át történő felszívódása esetén az emberi életet veszélyeztet, illetve súlyos sérülést vagy súlyos egészségkárosodást idézhet elő.”⁹

Sokakban merülhet fel a kérdés, hogy miért kezdem az állatvédelmi tényállások ismertetését a méreggel visszaélés vétségével. Erre az a magyarázat, hogy ezen cselekmény bizonyos elkövetési magatartásai egyaránt súlyosan veszélyeztethetik az embertársainkat, a vadon élő állatokat és a velünk élő társállatainkat, nem véletlen, hogy az állatkínzás és a természetkárosítás legsúlyosabban büntetendő minősített esetei közé tartozik, amennyiben mérgező alkalmazásával történik az adott cselekmény elkövetése.

A mérgező alkalmazása sajnálatos módon több mint száz éve elterjedt módszer a vadászok körében a különböző dűvadgyérítések, illetve korábban az általuk csak szárnyas kártevőknek nevezett ragadozók ellen. Szerencsére napjainkra a ragadozó madarak jelentős része a védett, vagy a fokozottan védett természeti értékeink közé tartozik, ezért a sérelmükre elkövetett mérgező esetek a természetkárosítás minősített esetének a gyanúját keltik, így ezen ügyekben a rendőrség bűnügyi szolgálata folytatja le a büntetőeljárást.

A védett ragadozó sérelmére elkövetett mérgező esetek száma 2007. és 2014. között folyamatosan emelkedett. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Nemzeti Park Igazgatóságok, az Agrárminisztérium és az Országos Rendőr-főkapitányság szoros együttműködésének eredményeként a mérgező esetek száma 2017-re jelentősen visszaesett. Sajnálatos módon 2020-ban az ország több pontján is jelentős pusztítást okozó mérgező esetek történtek. Ezen mérgező esetek mindegyikében büntetőeljárás került elrendelésre. A rendőrségi szemlék során megállapításra került, hogy az elkövetők az adott területekhez tartozó külterületeken nagyszámú méreggel átitatott csali falatokat helyeznek el. Ezen csali falatokat a területen található dűvadak, jellemzően a rókák, borzok, kóbor kutyák, kóbor macskák elfogyasztják és az elsődleges mérgező következtében néhány méterrel belül elpusztulnak. A védett ragadozó madarak, mint dögevők a tetemet látva ösztönösen elkezdik elfogyasztani a tetemet és többnyire másodlagos mérgező következtében pusztulnak el.

Vannak olyan ügyek, amelyeknél az elkövetők feltételezett célja a dűvadak gyérítése volt, az elkövetők szándéka a védett ragadozók mérlegelésére nem terjed ki. Vannak azonban olyan ügyek, amelyekben csali falatok elhelyezése alapján megalapozottan feltehető, hogy az elkövető célja egyértelműen magának a ragadozónak az elpusztítása lehetett. 2020-ban Tura külterületén több száz méreggel átitatott húskockát szórtak el több négyzetkilométernyi területen.

A mérgező esetek egy másik csoportját képezik azon ügyek, amelyekben az elkövetők szándéka nem a dűvadak gyérítése, hanem bizonyos rágcsálók, rovarok elleni védekezés. Ezen esetekben is különös figyelmet kell fordítani az irtószerek előírt technológia szerinti megfelelő alkalmazására.

A fentiek alapján is látható, hogy a mérgező esetek megítélése nem egyszerű. Ezen helyszínek többnyire a lakott területektől távol, a térfelügyelő kamerák látószögétől messze találhatóak, rendkívül információhiányos helyszínek, ezért a nyomozó hatóságoknak csak akkor van esélyük a sikeres nyomozás lefolytatására, és az elkövetők kézre kerítésére, ha sikerül olyan információkat beszerezniük az adatgyűjtések során, amely alapján beazonosíthatóak azok a személyek, akik az elkövetés feltételezett időszakában azon a területen járnak és információval szolgálhatnak a nyomozók részére. Szándékosan nem időpontot írtam, mert sajnos sokszor csak 10-14 nap pontossággal lehet meghatározni az elkövetés időpontját, ami igen tág időszak. Akár előfordulhat, hogy az őszi és tavaszi esős időszakban bizonyos területek szinte járhatatlanná válnak, vagy csak nagyon nehezen járhatóak, így a bűncselekmény elkövetésének a ténye is csak később válik ismerté. Ezen ügyek felderítéséhez nagy segítséget nyújthatnak a területen, vagy a település bizonyos részein rendszeresen járőröző polgárőrök, akinek a szolgálat során lehetőségük nyílik beszélgetni, információt gyűjteni a gazdáktól. A polgárőröknek – a meglévő bizalom miatt – a gazdálkodók szívesen elmondják, ha valaki tiltott szert, új, nem engedélyezett technológiát alkalmaz. A beszélgetés során a polgárőreink tanácsot is adhatnak – amennyiben a megfelelő szaktudással rendelkeznek – a növényvédő szerek megfelelő alkalmazására. Ugyancsak tanácsot adhatnak azzal kapcsolatban, hogy a falugazdástól, vagy növényvédelmi szakembertől kérjenek segítséget a szerek megfelelő alkalmazására.

Békésvármegyében az elmúlt évtizedben több alkalommal is jelentős pusztítást történt a vadállományban a rágcsálóirtószerek nem megfelelő alkalmazása következtében. Volt olyan ügy, amelyben több mint száz őz pusztult el.

A rágcsálóirtó szerek nem megfelelő alkalmazásától élesen elkülöníthetőek azon mérgező esetek, amelyeknél már a csali falatok elhelyezéséből lehet tudni, hogy meghatározott faj pusztítása érdekében kerültek kihelyezésre. A szárnyastartó telepek környezetében rendszeresen előfordul, hogy a telepen elhullott állatokból készítenek mérgező csalit. Ezzel a telepet dézsmáló rókák ellen próbálnak védekezni. Ugyanakkor nem törődnek magatartásuk következményeivel, hiszen cselekményük következtében a mérgező elpusztult róka teteméből fogyasztó dögevők pusztulását is okozza, mint másodlagos mérgező.

A MÉRGEZÉSRE UTALÓ JELEK

Amennyiben járőrözés közben az út szélén röpképtelen állapotban mozdulatlanul kuporgó, vagy a fűben ugráló ragadozó madarat látunk, próbáljunk meg több irányból fényképfelvételt készíteni a madárról, a fajta meghatározása érdekében. A nagyméretű ragadozó madarak súlyos sérüléseket okozhatnak, ezért javasolt, hogy megfelelő szakértelemmel rendelkező ember fogja meg őket. A madár csukott szeme, lihegése, felborzolt tollazata, a remegés és a furcsa mozgás olyan tünetek, amelyeket akár mérgezés is okozhatott. A furcsán álló végtagok, fizikai sérülés következményei lehetnek, a törött szárnyú röpképtelen madár is produkálhat a fentiekhez hasonló tüneteket, ha több napja nem jutott táplálékhoz. Mindkét esetben a Nemzeti Parkok őrszolgálatával kell felvenni a kapcsolatot, a parköröket helyszínre hívásával.

A mérgezésre utaló jelek esetén megkezdhetjük a madár közelében a mérgezésben már korábban elpusztult állat tetemének a felkutatását. Ennek során ügyeljünk arra, hogy a tetemet ne közelítsük meg, és ne semmisítsük meg a közelében lévő esetleges nyomokat. Ha megtaláltunk egy állattetemet, akkor készítsünk róla fényképfelvételt, majd erről is értesítsük a Nemzeti Park helyszínre érkező munkatársait, illetve a területileg illetékes rendőrkapitányságon is tegyünk bejelentést, mert a madármérgezési ügyekben minden esetben kötelező a rendőrségi szemle foganatosítása.

Amennyiben látható a sérült madár közelében az a tetem, amiből feltehetően fogyasztott a ragadozó madár, akkor semmiképpen ne közelítsük meg a tetemet, nehogy megsérüljenek a még esetlegesen megtalálható nyomok.

Ha a fenti helyszín közelében további ún. csalifalatokat találunk, ezekhez se nyúljunk hozzá, jelezzük a szemlét foganatosító nyomozóknak és a Nemzeti Park munkatársainak.

Egyértelműen mérgezésre utaló jel, ha az ún. csalifalatok, vagy a tetem közvetlen közelében nagyszámú elhullott rovarot találunk, ezt az információt is osszuk meg a fenti hatóságok munkatársaival.

Fontos biztonsági szabály, hogy sem a csalifalatot, sem a mérgezésben elhullott tetemet, de akár az élő madarat se fogjuk meg.

Amennyiben a mérgezés jeleit mutató, életben lévő ragadozó madárhoz a helyszín adottságai miatt nem tud időben a Nemzeti Park munkatársa a helyszínre érkezni, de arra kér bennünket, hogy a madár megmentése érdekében segítsünk azonnali orvosi ellátást biztosító intézménybe szállítani, akkor egy nagyobb méretű textillel takarjuk le a madarat, majd kizárólag gumikesztyűvel fogjuk meg és lehetőleg dobozba zárva a gépjármű csomagterébe téve szállítsuk.

A ragadozó madarak sérelmére elkövetett mérgezések esetében rendkívül veszélyes idegmérgeket is használhatnak az elkövetők, ezért tilos gumikesztyű nélkül hozzáérni az élő egyedhez, vagy a tetemhez, illetve a csalifalathoz!

A szennyezett gumikesztyűt le kell cserélni, azzal egyéb tárgyat, pl. gépjármű ajtaját, belső terében található tárgyakat nem szabad megfogni!

Amennyiben eldobált húscafátokat, szokásostól eltérő színű húst, tisztított szárnyasokat, baromfikat, virsli és kolbászdarabokat, illetve tyúktojást találunk a lakott területtől távol, merüljön fel bennünk annak a gyanúja, hogy mérgezett csalifalatot találtunk. Erről tájékoztassuk a Nemzeti Park munkatársait, akik meg fogják nézni az általunk talált csalit, és ha ő is egyetért a mi megállapításunkkal, akkor intézkedni fog a többi csali felkutatására, akár kutyás keresőegység helyszínre hívásával.

Külön felhívnam a figyelmet a városok külterületén található mérgezett tojásokra!

Ha felmerül a mérgezés gyanúja, akkor hívjuk fel a lakosság figyelmét arra, hogy se a gyerekek, se a kutyát sétáltatók ne hogy felvegyék és hazavigyék, vagy az állataik ne hogy megközelítsék a mérgezett tojásokat.

3. VESZÉLYES ÁLLAT, ILLETVE VESZÉLYES EB TARTÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÖTELEZETTSÉG MEGSZEGÉSE

359. § (1) Aki

a) veszélyes állatot engedély nélkül tart, szaporít, elidegenít, vagy az ország területére behoz,
b) a veszélyes állat tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi,
vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki

a) veszélyes ebet

aa) szaporít, az ország területére behoz, onnan kivisz, versenyeztet, vagy engedély nélkül tart,

ab) jogszabály megszegésével elidegenít vagy megszerz, illetve

b) a veszélyes eb

ba) ivartalanítására vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, vagy

bb) tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi.

(3) Aki veszélyes ebet őrző-védő feladat végzésére tart, kiképez, illetve veszélyes ebbel ilyen feladatot végeztet, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában veszélyes eb a hatósági határozatban egyedileg veszélyes ebbé nyilvánított eb.¹⁰

A tényállás (1) bekezdése a veszélyessé nyilvánított állatok engedély nélküli tartását, szaporítását, elidegenítését és az ország területére behozatalát, illetve a veszélyes állatok tartásával kapcsolatban jogszabályban előírt biztonsági kötelezettségek megszegését rendeli büntetni.

A 85/2015. (XII. 17.) FM rendelet határozza meg, hogy mely állatok minősülnek különösen veszélyes, közepesen veszélyes, illetve elővigyázatosságot igénylő állatoknak. A különösen veszélyes és a közepesen veszélyes állatfajok egyedének tartása, szaporítása, bemutatása, az ország területére behozatala, az országból történő kivitele, valamint a közepesen veszélyes állatfajok egyedének eladásra való felkínálása a közigazgatási hatóság engedélyéhez kötött.

Az elővigyázatosságot igénylő állatok tartása, szaporítása, az ország területére történő behozatala bejelentés köteles.

A fent említett miniszteri rendelet 4. számú melléklete állatfajonként tartalmazza azokat a biztonsági előírásokat, amelyeket a veszélyes állatokat tartóknak az állatok biztonságos tartása érdekében biztosítaniuk kell. Ezek a biztonsági előírások kiterjednek az állattartóhelyet határoló fal méretére, alap mélységére, a betekintő helyek anyagösszetételére a szünetmentes tápegységgel ellátott villanypásztorok működtetésére, a szárazárók, vizesárók rendszer kiépítési kötelezettségére, azok méreteire, illetve bizonyos fajok esetében a fedett tartóhely biztosítására, valamint a rácsszerkezet pálcaméretére.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény¹¹ 21.§ szerint a különösen veszélyes állatfaj egyedét, – a fenti rendelet eltérő rendelkezése kivételével – kizárólag állatkertben szabad tartani.

Nem véletlenül alkotta meg a jogalkotó a fenti Rendeletet. Ha a veszélyes állatokat nem a kellő szakértelemmel, és nem a megfelelő biztonsági körülmények között tartják az állattartók, akkor az állatok több ember sérülését, legrosszabb esetben a halálát okozhatják. A jogszabályban előírt személyi és tárgyi biztonsági előírások betartását a kormányhivatalok a tartási engedélyek kiadása során vizsgálják. Amennyiben valaki nem tesz eleget a bejelentési, engedélyezési kötelezettségének úgy a hatóság nem szerez arról tudomást, hogy az adott személy különösen veszélyes állatra tett szert.

Sajnos kevés honfitársunk tudja, hogy a közösségi médiában megjelenő tartalmak nem mindig legálisak, sokan menőnek tartják, ha minél veszélyesebb, esetleg méreggel ölt állatokat tartanak otthonukban, kobrákkal, csörgőkígyókkal készített képeket tesznek közzé. Kevesen tudják, hogy a fura hóbort, divatosnak, vagánynak tűnő magatartás bűncselekmény is lehet.

A száraz jogszabályi szöveg ismertetése helyett inkább szeretnék hozni néhány példát a hazánkban engedély nélkül tartott különösen veszélyes és veszélyes állatfajokra.

Egy vidéki településen élő fiatalember több ezer fős facebook csoportban népszerűsítette a kobrák, csörgőkígyók tartását. A szüleivel közösen lakott házból több tucat méreggel ölt kígyót, skorpiót foglalt le a rendőrség.

Az érintett személlyel kapcsolatban álló személyeknél foganatosított nyomozati cselekmények eredményeként több száz skorpió, 70 mérges kígyó került lefoglalásra.

Több esetben érkezett bejelentés aligátorteknős és keselyűteknős engedély nélküli tartásával, kereskedelmével kapcsolatban. Sajnálatos módon ezeket a korábban – érthetetlen módon – házikedvencként tartott teknősöket sokan egyszerűen kiengedik egy folyóba, vagy tóba, ahol évtizedekig élhetnek és igen nagy méretűre is megnőhetnek.

Van, aki menőnek tartja nagymacskák házi tartását, ezért kisoroszlánokat, szerválokat, párducokat tartanak otthon, nem gondolva arra, hogy a kis cukiság néhány hónap múlva egy vérszomjas ragadozóvá válhat és veszélyt jelenthet a tartójára, a családra és a lakókörnyezetére egyaránt.

Többször előfordult, hogy azzal kapcsolatban érkezett bejelentés, miszerint valakik majmokat tartanak az otthonukban. A csimpánzok, páviánok igen értelmes állatok, könnyen akklimatizálódnak, de a megfelelő szakértelem és biztonságos tartási hely hiányában a lakóközösségre komoly veszélyt jelenthetnek.

A tényállás (2) bekezdése a veszélyes ebek szaporításával, az ország területére történő behozatalával és kivitelével, versenyeztetésével, engedély nélküli tartásával, jogszabály megszegésével történő

megszerzésével, elidegenítésével, továbbá a veszélyes eb ivartalanítási kötelezettségével, és a tartására vonatkozó hatósági előírások megszegésével kapcsolatos cselekményeket rendeli büntetni.

Büntett miatt súlyosabban minősül az elkövető cselekménye, ha a veszélyes ebet őrző-védő feladat végzésére tart, kiképez, illetve a veszélyes ebbel ilyen feladatot végeztet.

Az Ávtv. 24/A. § szerint az állatvédelmi hatóság az ebet egyedileg veszélyesnek minősítheti, amennyiben az eb fizikai sérülést okozott és megvalósulnak a veszélyesnek minősítés feltételei, illetve akkor is, ha az eb fizikai vagy pszichikai állapota alapján feltételezhető, hogy az embernek fizikai sérülést okozhat, és az a veszélyhelyzet kizárólag az eb veszélyesnek minősítésével hárítható el.

Az Ávtv végrehajtásának részletszabályait a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) számú Kormányrendelet tartalmazza. Ezen Kormányrendelet 17/C. -17/M. §. tartalmazzák az ebek veszélyessé nyilvánításának és a veszélyessé nyilvánított ebek tartásának szabályait. A jegyző köteles értesíteni az állategészségügyi hatóságot, amennyiben az eb embernek, állatnak halálos, vagy súlyos sérülést okoz. A sérülés mértékét és az ehhez fűződő jogkövetkezményeket a Kormányrendelet 4. számú melléklete tartalmazza. A járási állategészségügyi hatóság nyilváníthatja az ebet veszélyessé. A veszélyessé nyilvánítást követően kizárólag a járási állat-egészségügyi hatóság által kiadott engedéllyel, az előírt tartási feltételek betartása mellett ivartalanítva, transzponderrel megjelölve lehet tartani az ebet. A veszélyes eb tartása iránti engedély kiállítását az eb tulajdonosa, vagy az ebtartó és a tulajdonos együttesen kérelmezheti. A hatóság határozatában rögzíti a veszélyes eb tartási körülményeit, helyét, és az állattartó magatartási szabályait. Az engedély két évig érvényes. Az engedély csak a 18. életévét betöltött, cselekvőképes személy részre állítható ki. Az engedélyt vissza kell vonni, ha az ebtartó ismételt megszegi a tartási kötelezettségeit, az eb tartási helyét akár ideiglenesen is megváltoztatja, vagy az eb tulajdonjogát átruházza.

Ezen tényállás mindkét fordulata az elkövető lakókörnyezetét, az adott településen élőket védi a másokkal nemtörődő, öntörvényű emberekkel szemben, akik engedély és megfelelő biztonsági intézkedések nélkül tartanak veszélyes állatokat, illetve a veszélyes ebek tartására vonatkozó kötelezettségeket megszegik.

Ezen bűncselekményt megvalósító deviáns magatartások hatékony felderítéséhez nagy segítséget nyújthat az adott közösség, és a részét képező polgárőrök, akik akár maguk láthatják, akár a szomszédaiktól, vagy a közösség tagjaitól hallhatják, hogy egy-egy ember egzotikus ragadozót, vagy majmokat, esetleg méreggel ölő állatokat tart. Ezen veszélyes állatok nem csak az őket tartó személyre és velük együtt élő közvetlen családtagokra veszélyesek, hanem kiszabadulásuk esetén a szomszédaikra, távolabbi lakóközösségre is veszélyt jelenthetnek. Elég csak arra gondolnunk, ha kiszabadul egy kobra, vagy egy csörgőkígyó a nem megfelelően kialakított tárolódobozából.

Ezen ügyek felderítése a lakóközösség tagjainak védelme érdekében nagy jelentőséggel bír! Ezért, ha bárkitől azt halljuk, hogy valamelyik szomszéd kígyókat, skorpiókat, méreggel ölő egyéb állatokat, nagymacskákat, majmokat tart az otthonában, jelezzük a nyomozók felé, akik gondoskodnak a megfelelő intézkedések fogantatásában érdekében. Fontos megjegyezni, hogy különösen veszélyes állatot magánszemély nem tarthat, így, ha azzal kapcsolatban merül fel információ, hogy adott személy különösen veszélyes állatot tart, mindenképpen továbbítsuk az illetékes nyomozó részére.

A veszélyes állatok tartásán kívül szintén az adott lakókörnyezet védelmét szolgálja a veszélyes ebek tartásával kapcsolatos biztonsági előírások betartatása is. A legtöbb kutyát azért nyilvánítják veszélyessé, mert embernek, vagy másik állatnak súlyos fizikai sérülést okozott. Ezen veszélyes ebek a közterületen csak pórázon, szájkosárral sétáltathatók és a tartásukra szolgáló kennel, illetve a közterülettől az állatot elzáró kerítésnek olyannak kell lennie, amely megakadályozza az állat önerőből történő kiszabadulását.

A veszélyessé nyilvánított eb akármilyen cukin is viselkedik, bármikor, egy addig nem ismert kulcsinger hatására kifordulhat önmagából és súlyos sérüléseket okozhat, ezért a tartásukra vonatkozó szabályokat mindig be kell tartani.

4. TERMÉSZETKÁROSÍTÁS

242. § (1) Aki

a) fokozottan védett élő szervezet egyedét,

b) védett élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedeit, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

c) a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló EK tanácsi rendelet A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás az élő szervezet egyedeinek olyan mértékű pusztulását okozza,

a) hogy az (1) bekezdés a) vagy b) pontja esetében az elpusztított élő szervezet egyedeinek külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legmagasabb érték kétszeresét,

b) amely az (1) bekezdés c) pontja esetében az élő szervezet állományának fennmaradását veszélyezteti.

(2a) A (2) bekezdés szerint büntetendő, aki a természetkárosítást mérge alkalmazásával vagy az állat elpusztítására alkalmas csaletek kihelyezésével, több állat életét veszélyeztetve követi el.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3a) Aki a (2) vagy a (2a) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában élő szervezet egyede:

a) az élő szervezet egyedének valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota,

b) az élő szervezetek keresztezéseiként és kereszteződéseiként létrejött egyed,

c) az élő szervezet egyedének származéka, ami alatt érteni kell az elpusztult élőlényt, valamint annak vagy az élő szervezet egyedének bármely részét, továbbá azt a terméket vagy készítményt, amely a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz.

243. § (1) Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen jelentős mértékben megváltoztatja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában Natura 2000 terület alatt a természet védelméről szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.¹²

A természetkárosítás bűncselekményét a jogalkotó két tényállásban fogalmazta meg. A Btk. 242.§ az ún. egyedvédelmi tényállás, míg a 243. § az ún. élőhelyvédelmi tényállás. Ezen tényállás háttérjogszabálya a védett és a fokozottan védett növény és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V.9.) KÖM Rendelet, amelynek mellékletei tartalmazzák a fokozottan védett és a védett állat és növényfajok tételes felsorolását.

A hazai jogszabályokon túl a 338/97 EK Tanácsi Rendelet A és B mellékletében szereplő fajok egyede is a büntetőjogi védelem tárgyát képezi.

A 242. § (1) bekezdés a) pontja a hazai fokozottan védett egyedét, a b) pontja a hazai védett egyedeit, míg a c) a nemzetközi védelem alatt álló faj egyedét helyezi büntetőjogi védelem alá.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai a jogellenes megszerzés, tartás, forgalomba hozatal az ország területére behozatal, kivitel, átszállítás, kereskedés, károsítás és az elpusztítás. A két utóbbi elkövetési magatartás kivételével a védelem alatt álló fajok egyedével kapcsolatos fenti felsorolt magatartások csak akkor büntetendők, ha az elkövető nem szerzi meg a szakhatóságtól a szükséges engedélyeket. Az engedélyek típusainak felsorolása, ismertetése meghaladja ezen jegyzet terjedelmi korlátait, így elegendő azt megjegyezni, hogy a hazai és nemzetközi védelem alatt álló fajok megszerzése, tartása, forgalomba hozatala, kereskedelme, országunk területére behozatala, és innen kivitele szakhatósági engedélyekhez kötött. Itt szeretném felhívni arra, hogy a 242. § (4) bekezdésében foglaltak szerint a védelem alatt álló egyed származékai, hibridjei is védelem alatt állnak. Ez azt jelenti, hogy a védett állat tolla, elefántcsontból készült étkészlet, ékszer, sakkjáték, zongorabillentyű, rózsafából készült gitár, nagymacskák gereznájából készített bunda, krokodilbőr táska, cipő, öv, pénztárca, kikészített medvebőr, orrszarvútülök preparátum mindegyikének megszerzéséhez, tartásához szükséges hatósági engedély. Ezen jogszabályi rendelkezés alól is vannak kivételek (pl. a védetté nyilvánítás előtről származó elefántcsont termékek) – de a kivételek ismertetése szintén meghaladná a jegyzet kereteit – azt fontos megjegyezni, hogy a védett állatok származékával kapcsolatos engedélyek vonatkozásában a területileg illetékes kormányhivatal, vagy az Agrárminisztérium Biodiverzitás és Génmegőrzési Főosztálya tud tájékoztatást adni.

A természetkárosítás bűncselekmény elkövetésének a gyanúját keltheti bizonyos egzotikus madarak, különösen papagájok tartása, úgyszintén felmerülhet egzotikus hüllők tartása esetén ezen bűncselekmény gyanúja. A tartott fajok meghatározása sok esetben bonyolult szakértői kérdés, ezért a helyszínen nem minden esetben lehet eldönteni, hogy milyen állattal találkozunk. Ezért, ha van rá lehetőségünk készítsünk róla fotó, vagy videó dokumentációt és azt adjuk át az illetékes nyomozók részére, akik a kormányhivatal munkatársaival, vagy szakértő bevonásával megállapítatják a kérdéses állatfajt, a védettségének a szintjét, valamint megteszik a szükséges intézkedéseket.

Avédelem alatt álló állatok, vagy növények károsításával, elpusztításával kapcsolatosan a tudomásunkra jutott információkat szintén át kell adni az illetékes nyomozók részére.

A természetkárosítás bűncselekményének minősített esetei közül a mérgezéshez kapcsolódó elkövetési magatartásokat emelném ki. A méreggel visszaélés bűncselekményénél részletesen ismertetésre kerültek ezek az esetek, de itt is szeretném felhívni a figyelmet, ezen rendkívül veszélyes elkövetési magatartásra.

A méreg nem válogat!

Valamennyi, a mérgezett csalétekből fogyasztott állatot elpusztíthatja, de bizonyos mérgek az emberre is veszélyesek lehetnek. Ezért, ha út mentén tojást, vagy húskockákat, tisztított baromfikat látunk értesítsük a Nemzeti Park őrszolgálatának a munkatársait.

A Btk. 243. §-a az ún. élőhelyvédelmi tényállása a természetkárosításnak. E tényállásban a jogalkotó a Natura 2000 terület, védett barlang, védett természeti terület, vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenes, jelentős mértékű megváltoztatását, károsítását, megsemmisítését rendeli büntetni. A jogalkotó a fentiekben felsorolt élőhelyek védelmét oly módon biztosítja, hogy az adott területen elvégzendő munkálatokat előzetes szakhatósági engedélyek meglétéhez köti. A hatóság az engedélyezési eljárás során hozott döntésével határozza meg az adott területen elvégezhető munkálatokat. Így ha járőrözés során általunk ismert védelem alatt álló területen munkavégzést tapasztalunk érdemes lehet feljegyezni a munkát végző személyeket, az ott végzett munkákat és az információkat ellenőrzés céljából átadni a kormányhivatal, illetve a Nemzeti Park munkatársainak.

5. ÁLLATKÍNZÁS

244. § (1) Aki

a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,

b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzást

a) az állat különös szenvedését okozva,

b) több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozva,

c) nagy nyilvánosság előtt,

d) az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvényben meghatározott, az állat kedvtelésből való tartásától, illetve az érintett állatfaj tartásától eltiltással érintett állattal szemben az eltiltás tartama alatt, vagy

e) állatkínzás vagy tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény miatti elítélést követő két éven belül követik el.

(3A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az állatkínzást

a) méreg alkalmazásával vagy az állat elpusztítására alkalmas csalétek kihelyezésével több állat pusztulását okozva, vagy

b) különös visszaesőként

követik el.

(4-A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdés a) pontjában foglalt bűncselekményt szaporítással összefüggő haszonszerzési cél érdekében, tíznél nagyobb számú kedvtelésből tartott állatra, a jó gazda gondosságának elmulasztásával követi el.

(5¹Aki a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6¹A (3) bekezdés b) pontja alkalmazásában a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény az állat pusztulását okozva elkövetett természetkárosítás, az állatkínzás, a tiltott állatviadal szervezése.

Az állatkínzás az állatvédelmi tényállások alapja. A jogalkotó az első bekezdésben egyrészt a gerinces állat indokolatlan módon történő bántalmazását, vagy a vele szemben indokolatlanul, maradandó egészségkárosodást és pusztulást okozó bánásmód alkalmazását, illetve a gerinces állat, vagy a veszélyes állat elűzését, elhagyását, kitételét rendeli büntetni.

Az indokolatlan módon történő bántalmazás egy nehezen körülírható kategória, ennek megítélése szakértői feladat. Sajnálatos módon egyes radikális állatvédő csoportok extrém jelentéstartalmakat társítanak hozzá, túlzó értelmezést tulajdonítanak neki. Ezen gondolatok azt eredményezték, hogy több nyugat-európai országban ellehetetlenült a szolgálati és munkakutyák képzése.

E jegyzet szerzője osztja a hazai szakemberek által támogatott azon véleményt, amely szerint az állatok tartása, képzése során a fegyelmezés kínérzés mentesen történjen. Senki nem gondolhatja komolyan, hogy egy ösztönerős, domináns kutyát simogatással és jutalomfalatokkal, esetleg a fülébe suttogással ki lehet képezni szolgálati, vagy munkakutyává. A kiképzés során a fegyelmezésnek következetesnek és kellően szigorúnak kell lennie továbbá alapvetően jutalmazással kell a jó teljesítést jutalmazni. Ellenben

vannak esetek amikor a jutalmazás és az erőteljes rászólás nem elegendő, például akkor, ha minden elővigyázatosság ellenére két kutya elszabadul és összeverekednek. Ekkor semmiképpen sem szabad jutalmazni a kutyát, hanem lehetőleg diszkomfort érzetet okozunk a kutyának. Ha ez nem elegendő, akkor egyéb, lehetőleg fájdalom, vagy kényszermentes módszerrel kell megértetni vele, hogy nem volt helyes a cselekedete.

Ezen gondolatok alapján is látható, hogy az indokolatlan bántalmazás megítélése igen nehezen körülírható jogi kategória. Az adott ügy megítélésénél lehetőleg kerülni kell az antropomorfizálást. A bántalmazással az embereknél szükségképpen együtt jár a fájdalomérzet. Fekete Sándortól tudjuk, hogy az állatok is képesek fájdalmat érezni.¹³ Aki látott már falkában önfeledten játszó kutyákat, amint néha a játék hevében felborítják egymást – sokszor méterekre egymásnak szaladva – akkor elgondolkodhat azon, hogy vajon mekkora az az erőhatás, amelyet fájdalomként érez egy közepes, vagy nagytestű kutya, és ehhez mérten lehetséges a bántalmazás megítélése.

Természetesen a fizikai sérülések megjelenése már egy olyan pont, amely esetén egyértelműen megállapítható az indokolatlan bántalmazás, illetve a második fordulatban írt olyan indokolatlan bánásmód alkalmazása, amely alkalmas arra, hogy a gerinces állat maradandó egészségkárosodását, vagy pusztulását okozza.

A jogalkotó a gerinces állat sérelmére elkövetett cselekményeket helyezi büntetőjogi védelem alá. A nem gerinces állatok sérelmére elkövetett cselekmények elbírálására a közigazgatási hatóság jogosult.

Súlyosabban büntetendő az elkövető cselekménye, ha az állat különös szenvedését, több állat maradandó egészségkárosodását, vagy pusztulását, nagy nyilvánosság előtt, az állatvédelmi törvényben meghatározott, állat kedvtelésből való tartásától, illetve az érintett állatfaj tartásától eltiltással érintett állattal szemben az eltiltás tartalma alatt, vagy az állatkínzás, illetve tiltott állatviadal szervezése büncselekmény miatti elítélést követő két éven belül követik el.

Még súlyosabban büntetendő az elkövető cselekménye, ha az állatkínzást mérge alkalmazásával, vagy az állat elpusztítására alkalmas csaletek kihelyezésével több állat pusztulását okozva követik el. A méreggel visszaélés tényállásának leírtak ide is érvényesek, ha bárhol mérgezett csaletkeket látunk, jelezzük a Nemzeti Park igazgatóság munkatársainak!

Az állatkínzás alap és minősített esetei különféle elkövetési magatartást foglalnak magukban. Az indokolatlan bántalmazást megvalósíthatja az elkövető bármilyen eszköz igénybevételével – gépjármű után kötve futtatás, eszközzel bántalmazás – vagy eszköz nélkül is. A maradandó egészségkárosodást, vagy pusztulást okozó indokolatlan bánásmód is igen sokféleképpen lehet elkövetni. Általában az állat elhanyagolása a legjellemzőbb elkövetési módszer. Haszonállatok esetében a nem megfelelő

és minőségű élelmiszer, a tiszta ivóvíz hiánya a legjellemzőbb jel. Az állatkínzók egy másik csoportját azok az elkövetők képezik, akik tudatlanságból, nemtörődömségből elhanyagolják, magára hagyják az állataikat, akik – ha nem érkeznek időben a segítség – borzalmas kínokat élhetnek át. A tudatlanságot az a formáját is szeretném kiemelni, amikor valaki nem tudja, hogyan kell ellátni egy állatot. Ez jellemzően az egzotikus állatok esetében fordulhat elő, A nemtörődömség tipikus példája a tartósan láncon tartott kutyák esete is, akiknek a bőrszövete már benőtte a láncot. Ugyanide sorolható a csontsoványra fogyott kutyák esete is. Ezen esetek, ha a közösség tagjai időben észlelik az állatok elhanyagolását még megelőzhetőek. Ezen bünelkövetési mód esetében a megelőzésnek kiemelt jelentősége van, amelyben a polgárok igen nagy segítséget tudnak nyújtani.

A gyűjtögető állatkínzók jellemzője, hogy amikor az állattartásba fognak és néhány kutyát, macskát tartanak, akkor pedáns módon takarítják és ellátják az állataikat. Később megpróbálnak minél több állatot megmenteni és egy idő után mániás állatmentővé válnak. Időközben olyan létszámú falkát „mentenek” meg, hogy már ők maguk sem képesek az állataikat ellátni. Ezek a személyek többnyire az állataikkal együtt omlanak össze, és veszítik el a kontrollt az életük felett. A legtöbben már minden pénzüket az állatok ellátására fordítják, de már akkor sem bírják a megnövekedett élelmezési és orvosi költségeket fedezni. Ha a lakókörnyezetünkben azt észleljük, hogy a korábban konsolidált, vagy jó anyagi körülmények között élő személy elkezd lelkes állatmentővé válni, és egyre több állatot „ment” meg, figyeljünk rá oda, mert az esetek nagy számában válnak állatkínzóvá, amikor már nem képesek ellátni az állataikat.

Az állatkínzók közül a legkegyetlenebbek azok, akik számára örömet okoz a szenvedő állat látványa. Ezen személyek igen változatos módszereket találnak ki annak érdekében, hogy saját maguk és a szenvedő állatok tűrőképességét felmérjék. A legtöbb esetben komoly pszichés sérülés áll ezen cselekmények hátterében. Az ő esetükben igaz Csányi Vilmos azon mondata, hogy „aki állatot kínoz emberre készül”.

Az elmúlt évek egyik legsúlyosabb esete volt, amikor egy 19 éves pszichiátriai kezelés alatt álló, rendszeres drogfogyasztó férfi a 6 éves unokatestvérét egy vascsővel agyonverte. A férfiről később kiderült, hogy fiatalkorában állatokat kínozt, boncolt, élve tűzbe dobott és sokan sejtették, hogy előbb-utóbb ölni fog.

Az állatkínzás sok esetben képes rámutatni a családon belüli erőszakra, az agresszív elkövetési magatartásokra. A fiatalkori állatkínzás előre jelezheti a későbbi ember elleni büncselekményeket, illetve vannak olyan esetek, amikor az állatkínzásra azért kerül sor, mert az elkövető személyét ért bántalmazó magatartások okozta frusztráció az állatokra vetődik ki.

Ha ilyen esetről szerzünk tudomást, mindig érdemes megkísérelni feltárni az elkövető szociális, és családi hátterét, mert előfordulhat, hogy az otthonában még súlyosabb körülményekre derül fény. Több eset vált ismertté, amelyeknél kamaszkorú gyermekek állatkínzása kapcsán derültek ki a családon belüli erőszakra utaló esetek, illetve a gyermekbántalmazások. Mindenképp fontosnak tartom, hogy

a polgárőrök érdeklődjenek az állatkínzókcal kapcsolatban a közösség tagjainál, és a beszerzett információkról tájékoztassák a nyomozókat.

Másik extrém deviáns csoportot a kutyaviadal céljából kutyákat tenyésztők alkotják, akikről részletesen a Tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény vonatkozásában tesztek említést.

6. ORVVADÁSZAT

245. § Aki

a) vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadászként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez,

b) külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el,

c) külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.¹⁴

Az orvvadászat tényállása az állatkínzás tényállásából fejlődött ki. Állatvédelmi szempontból a tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon történő vad elejtés az a cselekmény, amely a legtöbb kint okozza az állatoknak. A vadászok rendkívül sok hurkot, helyeznek ki az őzek, szavasok csapásaira. A hurok által befogott vad sokszor napokig szenved, van, amikor kóbor kutyák kezdik el széttépni. A természetben járó minden ember felelőssége, hogy ha kihelyezett hurkot lát, értesítse az eljáró nyomozókat. Ha a közterületi járőrszolgálat, különösen a lakott területen kívüli járőrözés során illegálisan elhelyezett hurkokat, vagy illegális csapdákat lát értesítse az eljáró nyomozókat.

Néhány szót ejtenék a csapdázási módokról. Állatvédelmi szempontból a jegyzet szerzője az élvefogó csapdák igénybevitelét preferálja, azzal a feltétellel, hogy a csapda kihelyezése az előírásoknak megfelelően történjen, illetve naponta ellenőrzésre kerüljön.

Vannak tiltott csapdázási módszerek. A 82/72/EGK határozattal elfogadott az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről szóló ún. Berni egyezmény tiltja a nem szelektív eszközökkel történő állatbefogást, elejtést.

Ennek megfelelően a csapóvas használata – amelyre ha bárki, akár, ember, akár állat rálép, élesedik – bűncselekmény. Ha embernek okoz sérülést, akkor az a Btk. 164. §-ban megfogalmazott testi sértés büntett minősített esete, ha állat sérülését, vagy pusztulását okozza, akkor állatkínzás. Ha élesítve látjuk a területen, akkor az elhelyezés körülményei szerinti bűncselekmény kísérletének a gyanúját kelti.

A csapóvas csapdától meg kell különböztetni az ún. hattyúnyak csapdákat. Ezen csapdák, ha az előírásoknak megfelelően beásva kerülnek telepítésre nem jogszabályellenesek, alkalmazásuk célja a vadászterületen található dúvadak, jellemzően kóborkutyák és aranysakálók gyérítése. Ezt a csapdát a szakirodalom szelektív csapdaként írja le, mert beásva történő alkalmazása esetén a csalit megérvő kutyafélék kiássák a csalit, és csak akkor fog élesedni a csapda, ha a csalifalatot felfelé irányuló tépő, húzó mozdulattal az állat megrántja. Sajnos ennek a csapdának sok, a vadászterületen szabadon engedett házikedvenc is az áldozatául esik. Itt fontos azonban megjegyezni, hogy a vadászterületen

póráz nélkül tilos kutyát vezetni, a vadászterületen a póráz nélküli házikedvencük is dúvadnak számít. Összefoglalva, ha járőrözés közben hurkot, illegális csapdákat észlelünk, készítsünk rólunk többirányból fotó-videódokumentációt, majd értesítsük a rendőrséget.

7. ORVHALÁSZAT

246. § Aki

a) jogosulatlanul halászhálóval vagy más halászati eszközzel – a horgászatot kivéve – halfogásra irányuló tevékenységet végez,

b) külön jogszabályban meghatározott tiltott eszközzel, tiltott módon vagy kíméleti területen halfogásra irányuló tevékenységet végez, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.¹⁵

Az orvhalászat tényállása is az állatkínzás bűncselekményéből fejlődött ki. Természetes vizeink halállománya nemzeti kincs, amelyre komoly veszélyt jelent az illegális halászat, horgászat és halkereskedelem. Ennek felszámolása érdekében a Nemzeti Élelmiszer-lánc Biztonsági Hivatal szervezeti egységeként Állami Halóri Szolgálat működik, valamint a halászatra jogosultak halőröket alkalmaznak, akik jogosultak ellenőrizni az engedélyek meglétét, és a tilalmi időszakok betartását.

Az orvhalászat bűncselekményének b) pontjában megfogalmazott tiltott eszközzel, tiltott módon történő halfogásra irányuló tevékenység végzését szeretném itt is kiemelni. Több ítélet is született az ún. gereblyező módszert alkalmazó elkövetők esetében. Ennek ellenére sajnálatos módon még mindig alkalmazzák. A módszer lényege, hogy jellemzően 3 ágú nagyméretű horgot vetnek a vonuló halra középre és azt a halat fogják ki amelyikbe bele tud akadni a horg. Sok esetben félbevágva, kettészakítva a halakat.

Tiltott eszközök közül az egyre inkább újra terjedő elektronikus halászati eszközöket érdemes megemlíteni. Ezek között vannak bevizsgált, engedélyezett, a halakat rövid ideig elkábító készülékek, amelyek esetében a szelektív halászat megvalósítható. Vannak ugyanakkor nagyfeszültséggel működő, többnyire házilag barkácsolt készülékek, amelyek adott vízszakaszon jelentős pusztítást képesek előidézni. Amennyiben a járőrszolgálat ellátása során – különösen a természetes vizek közelében – ezen eszköz igénybevételére utaló információk keletkeznek, ezeket érdemes megosztani az Állami Halóri Szolgálat munkatársaival.

8. TILTOTT ÁLLATVIADAL SZERVEZÉSE

247. § (1) Aki gerinces állat részvételével állatviadalt szervez, tart, ilyen állatviadalra fogadást szervez vagy fogadást köt, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(1a) Aki állatviadalon részt vesz, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki állatviadal céljára gerinces állatot megszerez, tart, tenyészt, kiképez, idomít, vagy forgalmaz, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha a tiltott állatviadal szervezését különös visszaesőként követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés,

b) az (1a) és a (2) bekezdésben meghatározott esetben három évig terjedő szabadságvesztés.

(4) A (3) bekezdés alkalmazásában a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény az állat pusztulását okozva elkövetett természetkárosítás, az állatkínzás, a tiltott állatviadal szervezése, a veszélyes állat, illetve veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése.¹⁶

Az állatvédelmi bűncselekmények közül a tiltott állatviadal szervezése bűncselekményét tartja a jegyzet szerzője a legsúlyosabbnak. Az elkövetők közül az állatokat nagylétszámban viadalra tenyésztők, és rendszeresen viadaloztató személyek cselekménye a legsúlyosabb a társadalomra. Ezen elkövetők személyisége erősen torzult, hiszen többen közülük akár évtizedeken át folytatják ezt az illegális cselekményt, próbálják kitenyészteni a minél agresszívabb, a viadalt, és az ezzel járó szenvedést és kínzást jól tűrő kutyákat. A kutyákat már kölyökkorban szelektálják, már korán elválasztják, majd a legridegebb körülmények között tartják. A kiképzésük során folyamatosan készítik fel őket a harcra, erősítik a zsákmányszerző ösztöneiket. A kiképzés során nagyon sok ún, csalikutyát alkalmaznak, tépetnek szét a felkészítés érdekében.

Az elkövetők jellemzően bull típusú kutyákat alkalmaznak. Ha járőrözés közben azt észleljük, hogy egy telephelyen 10-100 közötti bull jellegű kutyákat tartanak érdemes minél több információt beszerezni a telephely tulajdonosáról (esetleg bérlőjéről). A viadal céljából tenyésztett kutyák csak néhány évig élnek. A legtöbb helyszínen nem volt látható 5 évesnél idősebb kutya. Így ez is arra utalhat, hogy 4-5 éves koruk elérése előtt vagy viadalban, vagy valamilyen betegségben elpusztulnak. Fontos jellemző továbbá, hogy hiába tartanak egy telephelyen nagy számban kutyákat, a kutyák közül csak kevés került megjelölésre transzponderrel, azaz ezen állatok többsége nem került be az ebnyilvántartás adatbázisába.

A járőrszolgálat ellátása során időnként sétáltatás közben is láthatunk viadal céljából tenyésztett kutyákat, amelyeken egyértelműen láthatóak a viadalkor szerzett sérülések. Amikor rákérdezünk a kutyákon látható sérülésekre, akkor sokszor azt a választ adja a kutya tulajdonosa, hogy egy kóbor kutya megtámadta a békés kutyáját, vagy a szomszéd kutyája elszabadult és a két kutya spontán összeverekedett.

A kutyák spontán összeverekedéséből és viadalból származó sérüléseivel foglalkozó Amerikában készült tanulmány¹⁷ szerint jó eséllyel megállapítható a különbségtétel. Az azonos nemű és méretű kutyák – a viadalok során előre megállapított versenysúlyban kell lennie az állatnak – spontán összeverekedéséből származó sérülések jellemzően a fejen a fülnél, a pofa, szájnyálkahártyánál, majd csökkenő számban a nyak háti részén, a mellső, majd a hátsó lábaknál találhatóak.

A kutatások szerint az azonos ivarú és méretű kutyák viadalozásából származó sérülések szinte kizárólag a mellső lábakon, a fejen, főként a pofán és a szájnyálkahártyán, illetve a nyak teljes területén találhatóak. A viadal során az arra kiképzett kutyák egymással szemben állnak, így a viadalra jellemző sérüléseik is ott keletkeznek. Fontos különbség, hogy a viadal során intenzív, mély sérülések keletkeznek, illetve a viadalos kutyák fogai sérültek, kitörtek.

Ha járőrözés során viadalra utaló sérüléseket látunk egy kutyán, érdemes információt gyűjteni magáról a kutyáról és a gazdájáról, főként arról, hogy hány kutyát tart, hol tartja az állatait, ki az állatorvosa. Ezeket az információkat mindenképp osszuk meg az eljáró nyomozókkal, akik a szükséges intézkedéseket fogják fogantatosítani a beszerzett információk alapján.

A tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény felderítése és megelőzése érdekében nagyon fontos, hogy az eljáró nyomozókhöz a célszeméllyel kapcsolatosan minél több információ eljusson. Lényegesek lehetnek a családi viszonyai, a tulajdonában álló ingatlanok, az azokon végzett tevékenységek, mennyi állatot tart, honnan tudja megszerezni a húst az állatainak, kik látogatnak el rendszeresen, vagy időnként a tanyájára, ha sok állatot tart, ki végzi az állatok gondozását, kiskorú gyermekek láthatják-e a viadalokat, kiképzéseket.

ÖSSZEGRZÉS

Az állatvédelmi ügyek felderítése és az állatok sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzése céljából elsődleges jelentősége van az illetékes szakhatóságok koordinált együttműködésének, és ami talán ennél is fontosabb, az adott lakóközösségből származó állatkínzásra, vagy egyéb bűncselekményekre utaló információk megszerzésének, összegzésének, és továbbításának. Hiszen a legjobban kiépített hatósági intézményrendszer sem működhet jól, ha nem jutnak el hozzá a bűncselekményekre utaló információk. De ez fordítva is igaz, ha nincs hova továbbítani a bűncselekményekre vonatkozó adatokat, akkor egy idő után nem fog senki foglalkozni ezekkel az ügyekkel. Az állatkínzás és a tiltott állatviadal szervezése bűncselekmény elkövetői többnyire deviáns, a lakóközössége számára is veszélyt jelentő személyek. Ne feledjük, hogy akik számára az állatok szenvedésének a látványa örömet okoz, ott komoly pszichés gondok lehetnek, így a lakóközösség számára is potenciális veszélyt jelentenek.

A társadalmunk védelme szempontjából a leglényegesebb, hogy az állatkínzás bűncselekménye miatt indított büntetőeljárás bizonyítottság esetén megalapozott és kellően súlyos büntetéssel záruljon, azaz egyetlen állatkínzó magatartás se maradjon következmények nélkül.

A közösség érdekében védjük az állatokat, hogy védjük az embert!¹⁸

¹⁷ Intarapanich, N. P., Touroo, R. M., Rozanski, E. A., Reisman, R. W., Intarapanich, P. P., & McCobb, E. C. (2017). Characterization and comparison of injuries caused by spontaneous versus organized dogfighting. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 251(12), 1424–1431. <https://doi.org/10.2460/JAVMA.251.12.1424>

¹⁸ Id. Vetter Szilvia: Az állatkínzástól az emberek elleni erőszakig, 3 perces animáció. <https://www.youtube.com/watch?v=Kyg8wZBISRI>

KÖZÖS ÜGYÜNK
AZ ÁLLATVÉDELEM
ALAPÍTVÁNY